

Kalaallit Nunaanni eqqartuussisarnermut inatsisip allanngortinneqarnera pillugu Kalaallit Nunaanni inatsisip atuutsinneqalernernissaanut Namminersorlutik Oqartussat oqaaseqaataat pillugu Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut. (Eqqartuussiviit il.il. suliniuteqarfigineqarnerulernissaat)

pillugu

Inatsisinut Ataatsimiititaliap

ISUMALIUTISSIISSUTAA

Siunnersuutip aappassaaneerineqarneranut saqqummiunneqartoq

Suliarinninnermini Inatsisinut Ataatsimiititaliap ukuninnga inuttaqarpoq:

Inatsisartunut ilaasortaq Anders Olsen, Siumut, Siulittaasq

Inatsisartunut ilaasortaq Kristian Jeremiassen, Siumut, Siulittaasup tullia

Inatsisartunut ilaasortaq Doris Jakobsen, Siumut

Inatsisartunut ilaasortaq Ane Hansen, Inuit Ataqtigiit

Inatsisartunut ilaasortaq Sara Olsvig, Inuit Ataqtigiit

Siunnersuut Inatsisartunit UPA2014-imi ulloq 26. Marts 2014 siullermeerinnilluni suliarineqareermat ataatsimiititaliamit misissugassanngorlugu innersuunneqarpoq.

1. Siunnersuutip imarisai siunertaalu

Kalaallit Nunaanni najukkami eqqartuussivinni eqqartuussisunik ilinniarsimasunik aalajangersimasunik pissarsiniarneq taakkuninngalu atorffimmut ataannartitsiniarneq piffissami sivitsortumi ajornartorsiutigineqarpoq. Najukkami eqqartuussivinni suliat ingerlasut (suliassat qaleriiaaginnartut) eqqartuussivimmi suliarineqarnissamut utaqqisut amerlalluinnalernerannut ilaatigut inuttassarsiuinermi ataannartitsiniarnermillu ajornartorsiutit kinguneraat.

Kalaallit Nunaanni eqqartuussisarnermut inatsisip arlalitsigut allanngortinneqarnissaa inatsisissatut siunnersuutikkut siunertaavoq, najukkani eqqartuussivinni suliat qaleriiaatiinnalersut ikilisarneqarnissaat anguniagaalluni, ungasinnerusumullu isigaluni Kalaallit Nunaanni eqqartuussivinni suliat piffissami naammaginartumik sivisussusilimmi suliarineqartarnissaat pisariaqartumillu pitsaassuseqarnissaat qulakkeerneqarniarluni.

Allannguutit piviusunngortinneqartussatut siunnersuutigineqartut ukuupput:

1. Ingammik suliat ilaqutariinnermut inatsisinut tunngasut, ataatassarsiuinnermik suliat pigisanillu agguaassinermik suliat minillugit, saqitsaannermik sulianik tamanik Kalaallit Nunaanni Eqqartuussiviup pinngitsoorani suliarinnittussaanera,
2. Najukkami eqqartuussisunik ivertitsigallarsinnaanermut periarfissat annertusinerat, danskit eqqartuussiviini inatsisilerituunik ivertitsigallarsinnaanermut periarfissap pilersinnera ilanngullugu, aamma
3. Eqqartuussisumut ikiortunik atuinissamut periarfissat annertusillugit.

Allannguutissatut siunnersuutit pineqartut Kalaallit Nunaanni Eqqartuussiveqarfimmut Siunnersuisoqatigiinnit kaammattuutigineqarput.

1.1 Saqitsaassuteqarnermik sulianik arlalinnik nuussineq

Suliassanik tamanik, inatsisikkut, Inatsisartut inatsisaasigut imaluunniit Inatsisartut peqqussutaasigut Kalaallit Nunaanni Eqqartuussivimmit siulermeerinniffiusumik suliarineqartussanngortinneqarsimangitsunik eqqartuussisarnermut inatsimmi atuuttumi § 55, malillugu najukkami eqqartuussiviit siullermeerinniffiusunik suliarinniffiussapput.

Suliassat saqitsaassuteqarnermut tunngassuteqartut arlallit najukkami eqqartuussivinniit Kalaallit Nunaanni eqqartuussivimmut nuunneqarnerat siunnersutip nassatarissavaa. Saqitsaassuteqarnermik suliat nuunneqarnissamik siunnersuutigineqartut tassaapput suliat illuatungeriit arlaqartut akornanni saqitsaassutit amerlasuutigut aningaasanik piumasaqaatitaqartartut. Suliat soraarsitsinermut, pigisani aalaakkaasuni amigaatinut imaluunniit aquuterammik iluarsartuussinermut tunngasuusinnaapput. Taamaalillutik suliat katitigaanermikkut assigiinngitsorujussuusinnaapput.

Suliat ilaqutariinnermut inatsisinut, ataatassarsiuussinermut pigisanillu agguaassinermut tunngassuteqartut suli najukkami eqqartuussivinni suliarineqarsinnaassapput.

Suliat ingerlasut najukkami eqqartuussivimmi uninngatiinnarneqartut nuunneqassapput Kalaallillu Nunaanni eqqartuussivimmit suliarineqarlutik.

Kalaallilli Nunaanni eqqartuussivimmi Suliassat saqitsaannermut tunngassuteqartut Kalaallit Nunaanni eqqartuussisarnermut inatsimmi § 202 malillugu najukkami eqqartuussivimmi suliarineqarnissaat illuatungeriit suli isumaqatigiissutigisinnaassavaat.

1.2 Akiliisitsiniarnermik immikkut eqqartuussisutigoortitsisarnerup atorunnaarsinnera

Aningaasatigut piumasaqaatinik akiliisitsiniaanermik suliani akerleriissutigineqanngitsuni eqqartuussinerup kinguninngua pinngitsaaliissummik naammassinnittoqarnissaa akiliiffigineqartussamit kissaatigineqarpat, Kalaallit Nunaanni eqqartuussisarnermut

Inatsimmi kapitalit 22-anni suliassat immikkut eqaatsumik suliarinissaat pillugu aalajangersagaqarpoq.

Akiliisitsiniarnermik immikkut eqqartuussisutigoortitsinermit akuupput saqitsaannermik eqqartuussineq eqqartuussutillu nalunaarutigineqarnerata malitsigisaanik eqqartuussummik naammassinninneq. Immikkut eqqartuussisutigoortitsinermit eqqartuussutip nalunaarutigineqarnera tamatumalu kingorna eqqartuussut tunngavigalugu aningaasatigut piumasagaatitaanik pinngitsaaliissummik naammassinninneq eqqartuussivimmit ataatsimit naammassineqarnissa piumasagaataavoq. Akiliisitsiniarnermik immikkut eqqartuussisutigoortitsisarneq pillugu erseqqinnerusumik paasisaqasusunnermit inatsisissatut siunnersuummut oqaaseqaatini nalinginnaasuni imm. 2.2.3-mut innersuussisoqarpoq.

Saqitsaannermik suliat Kalaallit Nunaanni eqqartuussivimmut nuunneqarpata Kalaallit Nunaanni eqqartuussisarnermit inatsimmi kapitali 22-imi akiliisitsiniarnermik immikkut eqqartuussisutigoortitsisarnerup ingerlanneqarsinnaajunnaarnera tamatuma nassatarissavaa, tassami saqitsaannermik eqqartuussisutigoortitsinerit Kalaallit Nunaanni eqqartuussivimmit suliarineqartassammata inernilerneqarlutillu, eqqartuussullu tunngavigalugu aningaasatigut piumasagaatit najukkami eqqartuussivinni suli naammassineqartassallutik. Taamaammallu suliat ullumikkut akiliisitsiniarnermik immikkut eqqartuussisutigoortitsinikkut naammassineqartartut saqitsaassutininik suliaqarnermit malittarisassat nalinginnaasut malillugit siunissami naammassineqartassapput, tassani aamma pinngitsaaliissummik naammassinninnertut tunngasut.

1.3 Najukkami eqqartuussisunik ivertitsigallarnissamut periarfissaqarnerulerneq

Allanguutinik arlalinnik najukkami eqqartuussisunik ivertitsigallarnissamut periarfissiinerusussanik siunnersuut nassataqarpoq.

2010-mi eqqartuussiveqarneq pillugu aaqqissuusseqqinneq sioqqullugu inatsisilerituutut allatulluunniit immikkut ilinniagaqarsimanikkut piginnaasaqarnissamik piumasagaatitaqanngitsumik piffissap ilaannaani sulisumit najukkami eqqartuussisuuneq inuttaqartinneqarpoq.

Najukkani eqqartuussivinnik piginnaasatigut nukittorsaanissaq anguniarlugu innuttaasullu inatsisitigut illersugaanerisa qularnaarneqarnissaat eqqarsaatigalugu najukkami eqqartuussisut immikkut ilinniartinneqarnissaannik piumasagaammik eqqussisoqartariaqartoq Kalaallit Nunaanni Eqqartuussiveqarneq pillugu Ataatsimiititaliarsuup nalilerpaa.

Aaqqissuusseqqinnerup 1. januar 2010-mi atuutilernerata kingorna najukkami eqqartuussisutut atorfiit tamarmik inuttalerneqarnissaannut najukkami eqqartuussisutut ilinniarsimasut naammalernissaannut suli piffissaq sivisungaatsiartoq ingerlassasoq eqqartuussisarneq pillugu inatsisip akuersissutigineqarnerani ilimagineqarpoq.

Tamanna tunngavigalugu maannamut najukkami eqqartuussisuusimasut aalajangersimasumillu atorfinikkusunngitsut akornanni piffissami ukiuni pingasuni ingerlasussami utaqqiisaarutaasumik najukkami eqqartuussisutut ingerlaannarnissaannik ikaarsaariarnermi aaqqissuussisoqarpoq.

Eqqartuussiveqarfiit 2013-imi allanngortinneqarnerisa peqatigisaanik ikaarsaariarnermut aaqqissuussineq sivitsorneqarpoq, taamaalilluni maanna 1. januar 2016 tikillugu tamanna atuuttussanngorluni.

Ikaarsaariarnermi aaqqissuussap suli ukiunik marlunnik ilallugu 2018-imut sivitsorneqarnera siunnersuutip nassataraa.

Inuit utaqqiisaarutaasumik eqqartuussisutut ivertinneqartut ikaarsaariarnermut aaqqissuussap atuutilerana sioqqullugu najukkami eqqartuussisutut atuuffeqarsimanissaat Kalaallit Nunaanni eqqartuussisarnermut inatsimmi atuuttumi § 747 malillugu piumasaqaataavoq. Ikaarsaariarnermi aaqqissuussap atuutilerani pinngikkaluarlutik siornatigut najukkami eqqartuussisuusimasut siunissami utaqqiisaarutaasumik eqqartuussisutut ivertinneqarsinnaalernerat siunnersuummik aamma periarfissaalerpoq.

Allanguutit taaneqartut saniatigut killiliussat ukuusut sivitsorneqarnissaat aamma siunnersuutigineqarpoq:

Najukkami eqqartuussisutut atorfiup utaqqiisaarutaasumik inuttaqartinneqarsinnaaneranut killiliussaq Kalaallit Nunaanni eqqartuussisarnermut inatsimmi §17 imm. 3, malillugu ukiunit tallimaniit ukiunut arfineq pingasunut sivitsorneqarnissaa siunnersuutigineqarpoq.

Inummik najukkami utaqqiisaarutaasumik saniatigut eqqartuussisutut ivertitsisinnaaneranut killiliussaq Kalaallit Nunaanni eqqartuussisarnermut inatsimmi §18 imm. 2, malillugu ukiunit marlunniit ukiunut tallimanut sivitsorneqarnissaa siunnersuutigineqarpoq.

Eqqartuussisumik ilinniarsimasumik aalajangersimasumik toqqaasoqarpat utaqqiisaarutaasumik ivertitsineramik aalajangersagaq atuuttoq atorunnaassasoq tassunga atatillugu oqaatigineqassaaq.

1.4 Eqqartuussivinni inatsisilerituunik danskiusunik ivertitsigallarnissamut periarfissaq

Suleqatigiinnik immikkut Kalaallit Nunaanni najukkami eqqartuussivinni suliassanik utaqqisunik ikilisaaqataasussanik ilaatigut danskit eqqartuussiviini inatsisilerituunik utaqqiisaarutaasumik najukkani eqqartuussisutut ivertinneqartussanik inuttaqartunik pilersitsinissamut danskit ukiuni 2014-imiit 2016-imut aningaasanut inatsisaanni 20 mio. kr-inik immikkoortitsisoqarpoq.

Eqqartuussivinni inatsisilerituunik danskiusunik najukkami utaqqiisaarutaasumik eqqartuussisutut ivertitsinissamat Kalaallit Nunaanni eqqartuussisarnermut inatsit atuuttoq tunngavissiinnngilaq, taamaammat siunnersuummik tamatumunnga tunngavissiisummik pisariaqartumik pilersitsinissaq siunnersuutigineqarpoq.

Eqqartuussivinni inatsisilerituunik danskiusunik Kalaallit Nunaannut tikisitsiniarnermi siunertaavoq suliassat siumoortumik toqqartukkat inatsisilerituunit danskiusunit najukkami pissutsinik kalaallillu oqaasiinik siumoortumik ilisimasaqanngitsunit suliarineqarnissamat tulluuttut suliarineqarnissaat.

1.5 Eqqartuussisumut ikiortit atornissaannut periarfissat annertusinerat

Atorfimmik inuttassaqanngitsoqartillugu, najukkamiluunniit eqqartuussisup najuussinnaanginnerani taamaattoqarneranilu najukkami utaqqiisaarutaasumik eqqartuussisumik ivertitsinissamat periarfissaqarsimannginnerani eqqartuussisunut utaqqiisaarutaasumik ikiortinik Kalaallit Nunaanni eqqartuussisarnermut inatsimmi § 20 malillugu ivertitsisoqarsinnaavoq, ukioq ataaseq pallillugu atuuttumik ivertitsisoqarsinnaalluni. Ivertinneqaqqinnissamat periarfissaqarpoq, kisianni ivertitsineq malittarisassat atuuttut malillugit katillugu ukiuni pingasuni taamaallaat pisinnaavoq.

Inuup eqqartuussisumut utaqqiisaarutaasumik ikiortitit sivilunerpaamik ivertinneqarsinnaanera ukiuni pingasuniit ukiunut arfinilinnut qaffanneqarnera siunnersuutip nassatarissavaa. Taamaalillutik eqqartuussiviit nutaamik misilittagakinnerusumillu ivertitsinissamat taarsiullugu eqqartuussisumut ikiortimik (maanna) misilittagaqalersimasumik suli ukiuni pingasuni tigumminniinnarnissaminnut periarfissaqalissapput.

Peqatigitillugulu pisuni immikkut ittuni eqqartuussisunut ikiortit eqqartuussummi isumaqatigiisitsiniarnermik ingerlatsisinnaanerannut periarfissamik siunnersuut ammaassivoq. Taamaattorli eqqartuussummi isumaqatigiisitsiniarnermik ingerlatsisinnaasutut taamaallaat eqqartuussisumut ikiortit misilittagaqartut ivertitaasinnaanerat piumasaqaataavoq, soorlu aamma taamaallaat suliani minnerusuni pisariunnginnerusunilu periarfissap atorneqartarnissaa piumasaqaataasoq.

2. Tusarniaanermi akissuteqaatit

Inatsisissatut siunnersuut tusarniaassutigalugu oqartussaasunut, kattuffinnut il.il. arlaqartunut Inatsisinik atortitsinermut Ministiaqarfimmit nassiunneqarpoq

Ukunangga tusarniaanermi akissuteqaatinik tigusaqartoqarpoq:

Eqqartuussissuserisut Siunnersuisoqatigiivi, Pinerluuteqarsimasunik Isumaginnittoqarfimmi Aqutsisoqarfik, Eqqartuussisut Atorfillit Peqatigiiffiat, Eqqartuussiveqarnermi Aqutsisoqarfik, Kalaallit Nunaanni Illersuisut Peqatigiiffiat, Grønlands Landsret, Eqqartuussissuserisut kalaallit, HK, Landsklubben Danmarks Domstole, Najukkami Eqqartuussisut Peqatigiiffiat, Kalaallit Nunaanni Politimesteri, Præsidenten for Vestre Landsret, Præsidenten for Østre Landsret, Retspolitisk Forening, Kalaallit Nunaanni Eqqartuussivik, Naalagaaffiup Eqqartuussissuserisua kiisalu Rigspolitiit.

Ilaqutariinnermut Inatsisinillu atortitsinermut Naalackersuisoqarfik Kalaallit Nunaanni oqartussaasunut, kattuffinnut il.il. arlaqartunut tapiutaasumik tusarniaavoq. Tusarniaanermi akissuteqaatinik ukunannga tigusaqartoqarpoq:

Peqatigiiffik Meeqqat Inuunerissut, Aalisarnermut, Piniarnermut Nunalerinermullu Naalackersuisoqarfik, Aningaasaqarnermut Nunamullu Namminermut Naalackersuisoqarfik, Inuussutissarsiornermut, Aatsitassanut Sulisoqarnermullu Naalackersuisoqarfik, Peqqinnissamut, Attaveqarnermullu Naalackersuisoqarfik, KANOKOKA kiisalu Kommune Kujalleq

Tusarniaanermi akissuteqaatit isumaliutissiisummut **ilannugsaq 1**-itut, ikkunneqarput.

Inatsisit atortinneqarnerannut ministeriaqarfimmi kukkuluttortoqarsimaneranik peqquteqartumik tusarniaanermut peqataasut ataasiakkaat ilaminnit kingulliullutik, ulloq 27. Marts 2014 kingusinnerpaamik akissuteqarnissamut killiliiviusumik, tusarniarneqarsimasut Inatsisinut Ataatsimiititaliap ilisimavaa, tassa siunnersuutip Inatsisartuni siullermeerutaasumik suliarineqarnerata aqaguani.

Ataatsimiititaliap tusarniaanermut akissuteqaatit kingulliit aatsaat ataatsimiititaliap isumaliutissiisummik tunniussinissaanut killiliussaq ullunik marlunnik sioqqullugu tigusaqarnera, ataatsimiititaliap akuersaarnartinngilaa. Tamanna ingammik uggornarpoq, tassami Inatsisartuni aappassaaneerinninnerup kinguninnguatigut siunnersuut Folketingimi siullermeeriffiusumik suliarineqartussaammat, tamannalu ataatsimiititaliap piffissaqarnerulluni siunnersuummik suliarinninnissaminut periarfissaanik annertuumik killiliisumik.

3. Ataatsimiinnerit paasissutissiiviusut

Kalaallit Nunaanni eqqartuussivimmit, Eqqartuussisut peqatigiiffiannit aamma Kalaallit Nunaanni Eqqartuussisuunermut tusarniaanermi akissuteqaatit tiguneqartut tunngavigalugit siunnersuummi immikkoortut tamarmik Kalaallit Nunaanni eqqartuussivinnit isumaqatigiissutigineqannginneri ataatsimiititaliamit paasineqarpoq, tassami saqitsaannermik suliati ilaasa Kalaallit Nunaanni Eqqartuussivimmut nuunniarneqarneri Najukkami

Eqqartuussisut Peqatigiiffiannit Kalaallillu Nunaanni Eqqartuussisuunermit tusarniaanermi akissuteqaatini isumaliornartoqartinneqarsimmata.

Tamanna aallaavigalugu, taakku tusarniaanermi akissuteqaataat itisileriffiginiarlugit kiisalu siunnersuutip pitsaaqutai ajoqutaalu qulaajarniarlugit – pingaartumik saqitsaanermik suliat Kalaallit Nunaanni Eqqartuussivimmut nuunneqarnerinut tunngatillugu, ataatsimiititaliaq Kalaallit Nunaanni Eqqartuussisuunermik, Najukkami Eqqartuussisut Peqatigiiffianni Siulittaasumik Kalaallillu Nunaanni Eqqartuussivimmi Eqqartuussisumik ataatsimeeqateqarpoq. Ataatsimiititaliaq suliarinninnermini tamatuma saniatigut Ilaqutariinnermut Inatsisinillu atortitsinnermut Naalakkersuisumik ataatsimeeqateqarpoq.

4. Naalakkersuisumik apersuineq

Ataatsimiititaliap siunnersuummik suliarinninnerminut atatillugu Ilaqutariinnermut Inatsisinillu atortitsinnermut Naalakkersuisumik ulloq 4. April 2014 apersuisimavoq. Qaaqqsissutip kiisalu Ilaqutariinnermut Inatsisinnillu atortitsinnermut Naalakkersuisup oqaaseqaatissaasa assilineri **ilannugsaq 2-tut** nassiunneqarput.

5 Ataatsimiititaliap isumaliutai

5.1 Aallarniutitut oqaaseqaatit

Najukkami eqqartuussivinni suliat ingerlasut amerlanerujussui ajornartorsiutaasoq ataatsimiititaliamit arajutsineqanngitsoq aallarniutigalugu oqaatigineqassaaq, tamatumalu malittuanik sulianik suliarinninnerit sivirusut. Ilaatigut UKA2012/80-imut nalunaarusiamini (najukkami eqqartuussiviit il.il. allannguinerit) sulianik suliarinninnernut piffissaq atornerqartartoq ataatsimiititaliamit isumakulunnartinneqarsimavoq. Ilaatigut makku nalunaarusiami ataatsimiititaliamit oqaatigineqarlutik:

Ataatsimiititaliap aarleqquteqarnera sakkortusivoq, Naalakkersuisutigoorlugu Inatsisinut ataatsimiititaliap arlalinnik apeqquteqarnerani Inatsisunik atortitsinnermut Ministeri akissummini ilisimatitsimmat, pinerluuteqarsimasunut sulianik ilaqartoq, 2005-imili najukkami eqqartuussivinnut piffissamik aalajangiisoqarnissaa siunertaralugu politiinit nassiunneqarsimasunik, sulili piffissamik aalajangiinissamut utaqqissussanik.

Tamatuma inuiaat inuit inatsisitigut illersugaanerannik pingaartitsisunit akuerineqarsinnaasoq sinnerujussuaraa oqaatigisariaqarpoq, ajornartorsiutillu annertussusaata qulaajarneqarnissaannut pissutissaqartitsisariaqarluni.

5.2 Najukkami eqqartuussisunik ivertitsinissamut eqqartuussisunullu ikiortinik atuinissamut periarfissaqarnerulerneq

Piffissami 2010-miit 2013-imut najukkami eqqartuussivinni tamani sulianut ingerlasunut naammassisimasunullu nalunaarsuutit tigusat isumaliutissiissummut uunga **ilannugsaq 2-tut**

ikkunneqarput. Suliart amerliartornerat (suliassaqarfinnut nutaanut, soorlu akiliisitsiniartarnermut tunngassutilinnut eqqartuussiveqarnermi iluarsartuusseqqinnermut atatillugu eqqunneqartunut, ilinniartitsinissamut pisariaqartitsineq ilanngullugu) 2009-miit 2011-imut suliart ingerlasut amerliartorsimanerininik sunniuteqarsimasoq naatsorsueqqissaarnerup takutippaa. Killormoortuanilli 2012-umi 2013-imilu suliart ingerlasut amerlassutsimikkut ikileriarsimapput. Najukkami eqqartuussivinni suliart ingerlasut 6.347-unik kinguaattooruteqartut¹ kisitseqqissaarnerup kingulliup takutikkaa ataatsimiititaliamit malugineqarpoq.

Najukkami eqqartuussivinni maannakkut eqqartuussisutut aalajangersimasutut arfineq marluk atorfeqarput. Tamatuma saniatigut piffissaq tamaat sulisuunngitsunik, utaqqiisaasumik eqqartuussisutut sisamat atorfeqarput – atorfiit taakku katillutik najukkami eqqartuussisutut atorfinnut marluk missaannut naapertuupput.

2011-mit 2013-imut najukkami eqqartuussisutut ilinniartitsinermik ingerlatsinermi kingullermi ilinniartoq ataaseq najukkami eqqartuussisutut angusivoq najukkamilu eqqartuussisutut atorfinilluni. Iisimaneqartutut minnerpaamik ataaseq aasaru misilitseqqinnissamut peqataanissamut toqqagaasimavoq. 2014-imi ukiakkut ilinniartitsinermik nutaamik, siuliani ingerlatsinertut ukiuni marluni ingerlanneqartussatut ilimagineqartumik, aallartitsisoqarnissaa ilimagineqarpoq. Peqataasussat arfinillit tiguneqarnissaat pilersaarutaavoq.

Najukkami eqqartuussisut aqqaneq marluk 14-illuunniit inuttaralugit suliart takkussuuttut allanngoranngitsumik ingerlaaseqarluni angummaffigineqarsinnaaneri ataatsimiititaliap paasinnittaasia malillugu piumasaqaataassaaq. Sulianik qaleriaaginnaleqqasunik ikilisaaniaraanni suli allanik inuttaliinissaaq piumasaqaataassaaq.

Najukkami eqqartuussisunik sulisussarsiornermik tigumminniniarnermillu maannamut ajornartorsiutit, kiisalu maanna utaqqiisaasumik najukkami eqqartuussisut aalajangersimasut qiviraanni, najukkami eqqartuussivinni sulianik qaleriaanik nungusaalluni sulianillu suliarinninnermi piffissamik atukkamik sivikillisaalluni piaartumik sunniutilimmik iliuseqarnissap pisariaqarnera ataatsimiititaliamit paasineqarpoq.

Taamaammatt ajornartorsiummik iluarsiiviginninnissaaq siunertaralugu ukiuni tullerni pingasuni danskit aningaasanut inatsisaanni 20 mio-kr-inik, immikkoortitsisoqarsiimanera ataatsimiititaliamit pitsaasuusutut tiguneqarpoq. Taamaammallu siunnersuummi immikkoortut najukkami eqqartuussisunik ivertitsisinnaanermut eqqartuussisumullu ikiortinik atuisinnaanermut periarfissaqarnerulersitsinissamut tunngassuteqartut ataatsimiititaliap

¹ Suliart ingerlasut 31. december 2013-imi misissorlugit kisinneqarsimapput, soorlu tamanna kisitsisitigut nassuiuaasiami takuneqarsinnaasoq. Kisitsinermi suliart ingerlasut amerlassusaat ukiuni ataasiakkaani immikkoortiterneqarsimangillat.

tamakkiisumik tapersersinnaavai, tassani aamma suleqatigiinnik sulianik suliarinnittussanik danskit eqqartuussiviini inatsisilerituunik inuttaqartunik pilersitsinissaq.

Taamattorli taakku ajornartorsiummut utaqqiisaarutaasumik iluarsineruneri ataatsimiititaliap naqissusissavaa, soorlu aamma UKA2012/80-imut nalunaarusiamini tamanna ataatsimiititaliap tikkuaraa siunissami najukkami eqqartuussiviit atorffinnut inuttassarsiuinermi naammattunik qiniataagassaqaarnissaat isumannaarniarlugu, najukkami eqqartuussisunnigorniarfimmi ingerlaavartumik inaarlugu ilinniartitsinerut aningaasaliissutinik naammattunik (aamma siunissami) immikkoortitsisariaqartarneranik tamanna isumaqarpoq. Eqqartuussiveqarnermi iluarsartuusseqqinnermi anguniakkat pingaarnerit ilaat timitalerniarlugu tamanna piumasaaqatit ilagaat: tassalu najukkami eqqartuussiviit suliatigut nukittunerulernissaat, Eqqartuussiveqarnek pillugu Attaatsimiititaliarsuarmit kisimi pinnani, aammattaaq Inatsisartunit Folketingimillu pingaaruteqartutut pinngitsoorneqarsinnaanngitsutullu² isigineqarpoq .

5.3 Saqitsaannermik sulianik arlaqartunik nuussineq

Pingaartumik suliat ilaqutariinnermut inatsisinut tunngasut, ataassarsiuinermik suliat, pigisanillu agguaassinermik suliat minillugit, saqitsaannermik sulianik tamanik Kalaallit Nunaanni eqqartuussivimmuut nuussilluni allanngineq ataatsimiititaliami itisileriffiusumik oqallisiginninnermut isumaliutiginninnermullu tunngavimusimavoq.

Ataatsimiititaliap oqallisiginninnerani mianersuutassat akerleriittut marluk inatsisissatut siunnermmi aamma oqaatigineqartut aamma isiginiarneqarput:

Illuatungaatigut innuttaasut eqqartuussivinni isumannaatsumik piffissamilu naammaginarumik sivisussusilimmi sullinneqaarnissaannik isumannaarinnissunneqaarnissaat. Paasissutissanit Kalaallit Nunaanni Eqqartuussiveqarnermut Siunnersuisoqatigiinnit tunniunneqartunit ataatsimiititaliap ilaatigut paasivaa najukkami eqqartuussivinni suliat amerlasuut uninngaannartut aamma najukkami eqqartuussiviit suliat ilaqutariinnermut inatsisinut tunngasutillit saniatigut sulianik saqitsaannermut tunngassuteqartunik allanik ikitsuinnarnik suliaqarsinnaasut. Peqatigitillugu siunnersuummut oqaaseqaatini erserpoq, inatsiliani saqitsaannermut tunngassutilinni assigiinngitsorpassuarni, saqitsaassutinillu eqqartuussinermi kissaatigineqarsinnaasumik pitsaassusilimmik najukkami eqqartuussisut inerniliinissaminnut naammattumik tunuliaqutassaqaanngitsut.

Aappaatigut qanittumiinnissamik tunngaveqarnermik attassiinnarnissaq taamaalilluni eqqartuussivinnut sapinngisamik pisariitsumik ornigussinnaanissap qulakkeerneqaarnissaa. Innuttaasut najukkami sullinneqassapput najukkamilu eqqartuussisut najukkami innuttaasut

² Tamanna tunngaviusumik isumaliorderuvoq, najukkamilu utaqqiisaarutaasumik eqqartuussisuusunik, Kalaallit Nunaanni eqqartuussivinni pinngitsoorneqarsinnaanngitsunik, isornartorsiuinerunani.

akornannit sulisussasiarineqassapput. Najukkami eqqartuussisup najukkami innuttaasut akornanneersuunissaa, tassani oqaatsinik, kulturimik innuttaasunillu ilisimasaqarnissaa piumasaqaataavoq. Tamanna oqaatsitigut, inuiaqatigiit aqqissuussaanerisigut kulturikkullu assigiinngissutsit, Danmarkip Kalaallillu Nunaata akornaniinnaanngitsoq aammattaaq Kalaallit Nunaanni nunap immikkoortuini assigiinngitsuni, annertummata pingaaruteqarpoq.

5.3.1 Siunnersuutip qanittumiinnissamik tunngaveqarnermut sunniutai

Kalaallit Nunaanni eqqartuussiviup eqqartuussinerit pisariaqarfiatigut najukkami eqqartuussivinni ingerlappagit, qanittumiinnissamik tunngaveqarneq Inatsisinik atortitsinermut Ministiaqarfiup paasinninnera malillugu naammaginartumik naammassineqassasoq siunnersuummut oqaaseqaatini saqqummerpoq. Ungasissumut attaveqaatit, eqqartuussinerup eqaatsumik siunertamullu iluaqutaasumik ingerlanneqarsinnaaneraniq qularnaarinarluni, aamma annertuumik atorneqarsinnaaneri tamatuma saniatigut oqaatigineqarpoq, tamanna Kalaallit Nunaanni nunap isorartunerujussuata nassatarisaanik angalanissat eqqarsaatigalugit. Kiisalu saqitsaanermik suliat amerlanerpaat Nuummi najukkami eqqartuussivimmi suliaasiissutaasarneri pingaartinneqarpoq, taamaalillutillu suliat taakku qanittumiinnissamik tunngaveqarnermut sunniuteqassanatik.

Kalaallit Nunaanni eqqartuussiveqarnikkut aqqissuussaaneq qanittumiinnissamik tunngaveqarnini maannamut ilisarnaatigaa, tamanna pissusiviusutigut pitsaanerpaaffissatigullu.

Eqqartuussivinnik allanngiineq 2013-imi atuutilersoq, piviusutigut pisariillisanermik pissuteqartumik qanittumiinnissamik tunngaveqarnermik ilaatigut annikillisitsivoq, tassami kommuninik iluarsartuusseqqinnermut atatillugu najukkami eqqartuussiviit nunap immikkoortuinut agornilersorneqarmata, tassalu najukkami eqqartuussiviit 18-it najukkami eqqartuussivinnut sisamanut kattutsinneqarmata, Kalaallit Nunaanni kommuninut nutaanut sisamaasunut naapertuuttunngorlugit. Allannortitsinermi sumi tamaani eqqartuussiveqqat eqqartuussinernik ingerlatsiviusinnaasut attanneqarnissaat, eqqartuussivinnik allannortitsineq pillugit siunnersuummut nalunaarusiamini Inatsisinut Ataatsimiiitaliap pingaartippaa, taakkunani eqqartuussinerit ingerlanneqartarniassammata. Naak najukkami eqqartuussiviit ullumikkut eqqartuussivinnut eqqartuussiveqqanullu angalasarluartut, Kalaallit Nunaanni suut tamarmik ungasinneri, angalerit allallu peqqutaallutik illoqarfiit nunaqarfiillu ataasiakkaat qangatut akulikitsigisumik sullinneqartarunnaarnerat eqqartuussivinnik allannortitsinerup nassatarivaa. Taamaammat eqqartuussiviit allannortinnerannut siunnersuummi aamma piumasaqaataavoq eqqartuussivinnik nunap immikkoortuinut agornilersuineri videokonference atorlugu ungasissumut atassuteqaatit atorneqarnerulernissaat.

Saqitsaannermik suliat ilaannut tunngatillugu, eqqartuussinerup Nuummi Kalaallit Nunaanni Eqqartuussiviup inissisimaffiani imaluunniit Najukkami eqqartuussivinni allani ingerlanneqarnera, nammineq najuulluni qinittumiinnissamik tunngaveqarnermut annerusumik sunniuteqassanngilaq, tassami suliaq pinngitsoorani video konference atorlugu suliarineqassagami. Soorluttaaq saqitsaannermik suliat amerlanerpaat oqaatigineqareersutut Nuummi najukkami eqqartuussivimmi suliaassiissutaasarpur. Taamaattorli Kalaallit Nunaanni Eqqartuussisuunerup ajornartorsiummut tassunga oqaaseqaatai ataatsimiititaliap maluginiarpai:

Naak inatsisissatut siunnersuutip oqaaseqaateqarfigineqarnerani erseraluartoq, Kalaallit Nu-naanni Eqqartuussivik angalasassasoq saqitsaannermilu suliaassat, videokonference atorlugu suliarineqarsinnaanngitsut, suliaralugit, taava naatsorsuutigisariaqassaaq, suliaassat amerlan-gaatsiartorsuit videokonference atorlugu suliarineqartalissasut, tassami Kalaallit Nunaanni Eqqartuussivik tamatuma saniatigut peqqutissaqanngimmat angalasarnissamut. Akerlianik eqqartuussiviit angalaarfigisarpaat illoqarfiit eqqartuussisoqanngitsut suliarartorlugit pinerluuttulerinermi suliaassat, ilaqutariinnermi suliaassat, naammassititsiniaalluni suliaassat ilaalu ilanngullugit.

Pitsaanerpaamik qanittumiinnissamik tunngaveqarnek eqqarsaatigalugu, najukkami eqqartuussisup najukkami innuttaasut akornanni sulisussarsiarineqarneratigut, najukkamilu oqaatsinik atorneqartunik, kulturimik innuttaasunillu ilisimasaqarneratigut ersersinneqartukkut, siunnersuut qanittuunissamik tunngaveqarnermut annertunerujussuarmik sunniuteqassaaq.

Inatsisilerituut marluinnik oqaasillit Kalaallit Nunaanni sumi tamani amigaataaqaat, taamaammallu inatsisilerituunik marluinnik oqaasilinnik sulisussarsiornek Kalaallit Nunaanni Eqqartuussivimmut ajornartorsiutinik nassataqarsinnaaqaq. Tamanna tunuliaqutigalugu najukkami eqqartuussivinniit saqitsaannermik suliat amerlasuut Nuummi eqqartuussivimmut nuunneqartut inatsisilerituunit danskisut oqaluttunit, nunamilu oqaatsinik, kulturimik nunallu immikkoortuini ataasiakkaani inuiaqatigiinnik immikkut ilisimasaqanngitsunit amerlasuutigullu ukiuni ikitsunnguani Kalaallit Nunaaniittussanit suliarineqarnissaat tunngaviliuttariaqarpoq.

Pitsaanerpaamillu qanittuunissamik tunngaveqarnermut taamaalilluni siunnersuut annertuumik annikillisisissaq.

5.3.2 Najukkami eqqartuussisunik sulisussarsiornermut siunnersuutip sunniutai

Saqitsaannermik sulianik Kalaallit Nunaanni Eqqartuussivimmut nuussinerup sulisussarsiornermi ajornartorsiutit annertusinerannik nassataqarnissaa Eqqartuussisuunerup Eqqartuussisullu Peqatigiiffiata isumakulunnartikkaat ataatsimiititaliap maluginiarpaa, tassami Najukkami eqqartuussisutut atorfiup pilerinarnera annikillisinneqassamat. Kalaallit Nunaanni Eqqartuussisoq ajornartorsiutip inissisimaneranut tamatumunnga ima oqaaseqarpoq:

Piginnaasatigut allanngiueq siunissami eqqartuussisunik sulisussarsisarnissami ajornartorsiuteqarnermik kinguneqarsinnaanersoq eqqarsaatigineqarsimavoq. Kalaallit Nunaanni Eqqatuussivik isumaqanngilaq misilittakkat tunngavigalugit tamatu-munnga tunngavissaqanngitsoq. Akerlianilli misilittakkaniilluni saqitsaannernik suliat aamma inuit saqitsaassutaannut inatsiseqartitsinermi sammisat iluatsittumik inatsilerinermik tunuliaqutaqanngitsunut sumiiffinni eqqartuussisunut ingerlateqqinnissaat ajornartorsiutaasinnaasoq.

Ajornartorsiutip inissisimanera pillugu isumaqatigiittoqanngitsoq tamanna tunngavigalugu ataatsimiititaliap paasivaa, siunnersuutillu akuersissutigineqarneratigut siunissami najukkami eqqartuussisunik sulisussarsiortarnerup qanoq annertutigisumik ajornartorsiutaalernissaa nalunartoq.

5.3.3 Kalaallit Nunaanni Eqqartuussivimmi piginnaasat

Ajornartorsiut alla ataatsimiititaliamit eqqartorneqartoq tassaavoq saqitsaannermik sulianik nuussinerup qanoq annertutigisumik sulianik ingerlasunik suliarinnermi piffissap atukkap suli sivisunerutigilersissaneraa, kiisalu Kalaallit Nunaanni eqqartuussivik suliamik kivitsinissamut qanoq pisariaqartitaq naapertorlugu nukissaqartiginersoq.

Kalaallit Nunaanni Eqqartuussivimmi eqqartuussisup ataatsimiititaliamik ataatsimeeqateqarnermini oqaatigaa saqitsaannermik sulianik nuussineq sulianik suliarinninnermi piffissamik atuinnermut nammineq isummani malillugu sivitsorsaataassanngitsoq. Saqitsaannermi suliat ilaat Kalaallit Nunaanni Eqqartuussivimmi siullermeerutaasumik suliarineqarpata eqqartuussisut atorfillit suliarinninnermini pitsaannerusumik misilittagaqalernissaat tamatumunnga tunngavilersuutigaa, taamaalillutillu suliat aalajaatsumik ingerlaartilerneqarlutik. Tamatumalu saniatigut saqitsaannermik suliat najukkami eqqartuussivinni suliarineqarnerini ilitersuussinnermut piffissartuutiminik Kalaallit Nunaanni Eqqartuussivik ileqqaagaqarluni.

Nukissat pisariaqartinneqartut pillugit apeqqummut tunngatillugu Kalaallit Nunaanni Eqqartuussisup oqaatigisaa una ataatsimiititaliap tamatuma saniatigut maluginiarsimavaa:

Allanneqarpoq Kalaallit Nunaanni Eqqartuussivik saqitsaannermik suliassanik sulia-rinninnissamut piginnaasaqartoq, taakku ingerlaannartumik eqqartuussivinniit nuun-neqassallutik aamma suliassat inatsisissatut siunnersuutip malitsigisaanik suliassan-ngortinneqartut. Kalaallit Nunaanni Eqqartuussivilli aallarnisarnerup nalaani tikisitanik qallunaanik suleqatinik atuisussaassaaq suliassat ikilisarnissaannut aningaasaliis-sutit naapertorlugit. Piginnaasatigut allanngiueq kalaallit nunaanni siullermeerfiusu-mik suliarinnittartussaaffiusunut aningaasaliissutit annertusineqarnissaannut siunissami pisariaqartitsilernernek kinguneqartariaqanngilaq, kisiannili eqqartuussivinnut ataasiakkaanut nukit ilaatigut allatut agguarnerannik kinguneqassalluni.

Ataatsimiititaliali oqaatigissavaa, Kalaallit Nunaanni Eqqartuussivimmi inatsisilerituut amerlanerit danskisut oqaluttuussammata, illuatungeriillu arlaat ataasiinnarluunniit kalaallisut oqaaseqartuuppat, tamatuma oqalutsimik pisariaqartitsineq nassatarissammagu, nutserisoqarnikkut ikiorserneqarnissamut nukissanik annertunerusunik pisariaqartitsinissamik

siunnersuutip nassataqarnissaa ilimagisariaqarpoq. Eqqartuussisuunerup sulisunik amerlanerusunik atorfissaqartitsisoqarnissaa tikkuaraa tassunga atatillugu oqaatigineqassaaq, eqqartuussivinnimi allaffimmiunik naammattunik sulisussarsiorneq, oqarneratut ajornartorsiutaasinnaammat.

5.3.4 Najukkami eqqatuussivinni suliat ingerlasut pillugit ukiumoortumik nalunaarsuutit kukkunillit

Immikkoortoq 5.2-imi oqaatigineqartut najukkami eqqatuussivinni suliat ingerlasut ulloq 31. december 2013 kiseqqissaarneqarput. Kisitseqqissaarnermi najukkami eqqatuussivinni suliat ingerlasut amerlassutsimikkut 6.447-uusut paasinarsivoq, taakkunanga suliat 580-it saqitsaanermik suliatut ingerlasutut nalunaarsorneqarsimallutik (tassa saqitsaanermik suliat nalinginnaasut najukkamilu eqqartuussivinnut nuunneqarnissaat siunnersuutigineqartut). Ukiumoortumik nalunaarsuutini kukkunerit taakku ataatsimiititaliap maluginiarpai, paasillugulu saqitsaanermik suliat ingerlasut amerlassutsimikkut 1300-uusutut ulloq 30. juni 2013-imi nalunaarsorneqarsimasunit ikinnerusut, ilaatigullu Eqqartuussiveqarnermi Aqutsisoqarfimmit Kalaallit Nunaanni Eqqartuussiveqarnermut Siunnersuisoqatigiinnut nassuiaasiornermut tunngaviliisut.

Eqqartuussisuunerup nalunaarsuutini kukkuneq taanna ataatsimiititaliamik ataatsimeeqateqarnermini aamma tikkuarparaa, paasissutissiissutigalugulu, soorlu aamma tusarniaanermi akissuteqaataani tamanna ersittoq, suliat 580-it pissutsit piviusut aallaavigalugit sulianik qaleriaaginnartunik nungusaanissamut tunngavissiiingitsutut nalilerini, tassami Kalaallit Nunaanni Eqqartuussiviup saqitsaanermik suliassatigineqartut nikerarnatik ingerlaavassappata 500-uusussatut taggimmagit piviusorsiorlumillu suliat 750-it anguniagaallutik.

Kalaallit Nunaanni Illersuisut Peqatigiiffiata kisitsisit kukkunillit aamma tikkuarparai. Atatillugulu pissutsinut piviusunut paasissutissanik amerlanerusunik tunngavilersuutinillu siunnersuummut tapersiisunik peqatigiiffik ujartuilluni. Ilaatigullu peqatigiiffiup tikkuarparaa saqitsaanermik suliat amerlasuut pillugit ajornartorsiutit najukkami eqqartuussivinnut sisamanut tamanut atuunnersut pillugu paasissutissanik kisitsisinillu amigaateqartoqartoq. Atatillugulu peqatigiiffiup saqitsaanermik suliani assigiingitsuni tamani Kalaallit Nunaanni Eqqartuussivimmuut nuunneqarnissaat siunnersuutigineqartuni sularinninnermi piviusunik ajornartorsiuteqartoqarnersoq paasitinneqarnissaq kissaatigaa.

Illersuisut Peqatigiiffiannit ilaatigut ima oqaaseqartoqarpoq:

Tusarniaassummi takuneqarsinnaanngilaq suliassani 8.000-iusuni taakkunani qassit pinerluttulerinermi suliassaanersut, qassit ilaqutariit saqitsaanerini suliassaanersut, qassit akiliisitsiarnermi suliassaanersut, qassit inuit saqitsaanerini suliassaanersut imaluunniit suliassat allat qassiunersut. Aamma takuneqarsinnaanngilaq suliassarpassuit

uppernarsaatissaqartinninnerakkat taakku qanoq eqqartuussivinnut sisamaasunut agguanneqarsinnaanersut, imaluunniit ajornartorsiut immaq taamaallaat - pingaarnertulluunniit – Sermersuumi Eqqartuussivimmu attuumatinneqarsinnaanersoq.

Illersuisartut Peqatigiiffiat isumaqarpoq, Justitsministeriaqarfik ima ajortigisumik ajornartorsiuteqartoqarneranik uppernarsaasinnaasimangitsaq, allaat Kalaallit Nunaanni eqqartuussisarnermut inatsimmik allannguisoqartariaqartillugu imaluunniit annertuumik allaannguisoqartariaqartillugu. Suliassarfiup annertuup "inuit saqitsaassutaannik" taaginnarneqartup ataatsimut isigalugu ajornartorsiutaanerata nuunneqarsinnaanera / nuunneqarnissaa / nuunneqartariaqarnera uppernarsarneqarsinnaasimangilaq. Aamma uppernarsarneqarsinnaasimangilaq ajornartorsiutaasutut oqaatigineqartoq ima annertutigisoq allaat Eqqartuussivinni suliarineqarsinnaanani.

Ataatsimiititaliami suliarinninnissamut piffissaq atugassiissutaasoq sivikitsoq peqqutigalugu, suliat assigiinngitsut suliarineqarnerini ajornartorsiutit piusinnaasut pillugit paasissutissanik pissarsiniarnissaminut ataatsimiititaliaq periarfissaqarsimangilaq. Tamanna pillugu kisitsisit atorlugit nalunaarsuilluni nassuiaateqarnissaq qularnanngitsumik sukumiisumik misissuineranik annertuumik piumasagaateqassaaq, nalunaarsuineranik sakkussanik ullumikkut Kalaallit Nunaanni Eqqartuussiviup nalunaarsuutiminik naatsorsuinermini tunngavittut atugaanik sunniuteqarnerusunik pisariaqartitsiffiusinnaassalluni.

Taamaattorli ataatsimiititaliaq najukkami eqqartuussiveqarfanni ataasiakkaani tamani 2013-imi suliat ingerlasut pillugit kisitsisit atorlugit nalunaarsuummik uumminnga pissarsivoq. Suliat ingerlasut affaasa missaat Sermersuup eqqartuussiveqarfianiittut tassannga saqqummerpoq kiisalu sisamararterutaasa missaat Qaasuitsup eqqartuussiveqarfianiillutik:

	Kujalleq	Sermersooq	Qeqqata	Qaasuitsup	KATINNERAT
Pinerluttulerinermi suliat (akiliisitsiniarnerit minillugit)	177	1173	195	389	1934
Pinerluttulerinermi suliat (akiliisitsiniarnerit)	7	131	13	14	165
Kingornussassat (toqusup pigisai)	45	184	56	274	559
Kingornussassat (pigisanik agguassineq)	0	0	0	1	1
Ataatassarsiuineranik akuersisut	4	33	0	19	56
Ataatassarsiuinerit allat	69	182	40	108	399
Aappariinermi aamma najorliisinnanneranik suliat	0	46	10	28	84
Angajoqqaatut oqartuss. suliat	11	59	18	49	137
Saqitsaanermi suliat	70	160	141	209	580
Akiliisitsiniarnermi- pinngitsaaliis-summillu akiliisitsiniarneranik suliat	402	1385	176	369	2332
Suliat allat	6	28	6	60	100
Katillugit	791	3381	655	1520	6347

Ataatsimiititaliap aamma maluginiarpa ukiumoortumik nalunaarsuutit kukkunillit aallaavigalugit Eqqartuussisuuneq isumaqartoq amerlassutsit aallaavigalugit eqqartuussissutinik saqitsaanermut tunngasutilinnik najukkami eqqartuussivinniit Kalaallit Nunaanni Eqqartuussivimmu nuussiniarneq tunngavissaaruttoq aammalu Illersuisut

Peqatigiiffiat isumaqartoq assersuutigalugu ataatsimiititaliarsuarmik pilersitsinikkut misissueqqinnissaq siunertaralugu siunnersuut tunuartinneqassasoq.

5.3.5 Isumaliutit allat

Ataatsimiititaliap isumaliutaanut aamma ilaapput allannguutissatut siunnersuutit ilaat Kalaallit Nunaanni eqqartuussisarnermi inatsimmik kiisalu Eqqartuussiveqarneq pillugu Ataatsimiititaliarsuup isumaliutaanik pingaartutigut kalluaanngitsut atuutsilerneqassasut eqqartuussiveqarnermik iluarsartuussinerup tamakkiisumik atuutsilersinnginnerani kiisalu najukkami eqqartuussivinnut, suliat takkussuuttut suliarinissaannut angummassinnaanissamut, najukkami eqqartuussisunik ivertitanik pisariaqartinneqartoq naapertorlugu amerlassusilinnik inuttalerneqarnissaat periarfissaqalerpat.

Taamatuttaaq suliniutit eqqartuussivinnik allannguinermi atuutsilerneqartut piffissami sivikitsuinnarmi atuupput. Eqqartuussiveqarfinnik allanngortitsinermi najukkami eqqartuussisunik piffissami suliffiusussami tamarmi sulisussanik sulisussarsisinnaanerup ajornannginnerulernissaa, avatangiisunik ineriartorfiusunik pilersitsinissaq, sulianik suliarinninnerup annertuumik pitsaassuseqalernissaa kiisalu sulianik suliarininnermi piffissap atorineqartup akuersaarneqarsinnaasumik sivilisussuseqalernissaa siunertaavoq. Allannguutit aatsaat 2013-imi atuutilerput taamaammalu pissutsit piviusut aallaavigalugit, qanoq annertutigisumik allannguinerit ilimagisatut sunniuteqarsimanerinek nalilersuiffigissallugit siusippallaarluni, tassani aamma najukkami eqqartuussisunik sulisussarsiornermut pitsaaneruseqarsimik sinaakkusiisimanersut.

Saqitsaannermik sulianik nuussinerup utaqqisaarutaannaanissaanut ilaatigut siunnersuut tunngaviliivoq. Taamaattorli saqitsaannermik suliat Kalaallit Nunaanni eqqartuussivimmuut nuunneqarpata taakkunannga suliarinnissinnaanerumut piginnaatitaaffiup najukkami eqqartuussivinnut uterteqqinnissaa ilimanarpallaanngitsutut ataatsimiititaliamit nalilerneqarpoq.

Tusarniaanermi akissuteqaatimini Kalaallit Nunaanni Eqqartuussiviup tassunga tunngatillugu imatut tikkuaavoq:

Saqitsaannerni, kalaallit nunaanni kulturimut aamma kalaallit oqaasiinut ilisimasaqarluarneq pitsaalluinnartumik eqqartuussiviit suliarinninnerannut tunngaviusussatut nalilerneqartoq, illuatungeriit – aamma Kalaallit Nunaanni Eqqartuussivik § 202 aqutugalugu saqitsaannerit sumiiffinni eqqartuussivinnut innersuunnissaannut periarfissaqassaaq.

Sumiiffinni eqqartuussiviit taamaattumik aamma inatsisissatut siunnersuutip naammassineqarnerata kingorna saqitsaannernik suliani tunngavinnut aamma inuit saqitsaassutaannut inatsiseqartitsinermik ilisimasaqarnissamik pisariaqartitsippat. Taamatut ilisimanninneq pinerluttulerinermi suliani innuttaasut piumasaqaataannik suliarinninnermi apeqqutini aalajangiinissamut, eqqartuussummik naammassisitsi-niaanermi akerliliinernik paasiniaanermut nalilersuinernullu aamma pigisanik kingornussanilluumiit agguassinerit naammassinerini, pingaartumillu pigisani

akiliisinnaangissuseqartuni aamma ilaqutariit inatsiseqartitaaneranni saqitsaannerni sulianik ingerlatsisinnaanermut piukkunnartumik tunngaveqartumik aamma tunngavigineqartussaavoq. Siunissami najukkami eqqartuussisussat saqitsaannermik suliaqarnermi tunngaviusumik sinaakkutanik inuinnallu saqitsaannerinut inatsisinik Kalaallit Nunaanni Eqqartuussiviup suli ilinniartittariaqassavai.

Tassunga ataatsimiititaliaq ima oqaaseqassaaq saqitsaannermik sulianik nuussineq najukkami eqqartuussisut saqitsaannermik sulianik suliaqarnissamut misilittagaasa annikillinerat nassatarissavaa, siunissamilu saqitsaannermik suliat suliarinissaannut najukkami eqqartuussisut tunuliaqutaat annikillissalluni.

5.3.6 Iluarsiissutaasinnaasut

Ataatsimiititaliap isumaliutai oqaatigineqartut tusarniaanermilu akissuteqaatit tiguneqartut tunngavigalugit najukkami eqqartuussivinni sulianik qaleriaatiinnartunik nungusaaniarluni kiisalu siumut isigisumik Kalaallit Nunaanni eqqartuussivinni suliat suliarinnerisa akuerineqarsinnaasumik sivisussuseqarnissaat pisariaqartitarlu naapertorlugu pitsaassuseqarnissaat isumannaarniarlugu iluarsiissutaasinnaasunik marlunnik ataatsimiititaliaq takusaqarsinnaavoq.

1) Siunnersuut ilutsimisut iluseqartillugu akuersissutigineqassasoq ataatsimiititaliap inassutigaa, suliallu ilaqutariinnermut inatsisinut tunngasut, ataatassarsiuinermik suliat pigisanillu agguaassinermik suliat minillugit saqitsaannermik suliat tamarmik najukkami eqqartuussivinniit Kalaallit Nunaanni Eqqartuussivimmut nuunneqassasut.

2) ataatsimiititaliaq aalajangiiffigisassatut siunnersuummut allannguutissatut siunnersuummik saqqummiussissasoq, taamaalilluni eqqartuussiveqarfik, suliat ilaqutariinnermut inatsisinut tunngasut, ataatassarsiuinermik suliat, pigisanillu agguaassinermik suliat minillugit, saqitsaannermut tunngassuteqartut tamarmik suliarineqarfiat pinngitsoorani Kalaallit Nunaanni Eqqartuussivimmut nuunneqarnerannik allannguut siunnersuummit peerneqarluni. Allannguutit najukkami eqqartuussisunik ivertitsisinnaanermut eqqartuussisunullu ikiortinik atuisinnaanermik periarfissiisut qanoq annertutigisumik sulianik qaleriaaginnartunik nungusaanermut iluaqutaasimanersut piffissami assersuutigalugu ukiut pingasut ingerlareernerini naammattumik sunniuteqarsimanersut nalilersoqqillugit.

5.4 Oqaaseqaatit allat

Ilaatigut Eqqartuussisuunerup Kalaallillu Nunaanni Illersuisut Peqatigiiffiata tusarniaanermi akissuteqaataat tunngavigalugit ataatsimiititaliap maluginiarpaa Kalaallit Nunaanni eqqartuussisarnermi inatsimmi § 56-imi malittarisassat pillugit najukkami eqqartuussiviit

eqqaasissallugit pisariaqartitsisoqarsorinarloq. Aalajangersakkap najukkami eqqartuussisup suliaq Kalaallit Nunaanni Eqqartuussisumut suliassanngorlugu innersuutissagaa aalajangersarpaa

- 1) suliassaq apeqqutinut piviusunut imaluunniit inatsisinut tunngassutilinnut immikkut ajornakusoortunut tunngasuuppat,
- 2) suliassaq tunngavissiisussamik pingaaruteqartuuppat, imaluunniit
- 3) suliassaq illuatungiliuttumut immikkut sunniuteqartussamik pingaaruteqartuuppat.

Aalajangersakkap eqiingaffigineqarnerata annertusinerata kiisalu aalajangersakkap qanoq saqqummiunneqarneranut erseqqinnerusumik ilitersuussinikkut ataatsimiititaliap ilimagaa, najukkami eqqartuussivinni suliat amerlassusaat suli ikilisinneqarsinnaasut, suli allu sukkanerusumik Kalaallit Nunaanni Eqqartuussivimmumut nuunneqarlutik.

6. Ataatsimiititaliap inassuteqaatai

Ataatsimiititaliami amerlanerussuteqartut Siumumeersut siunnersuut pillugu ima oqaaseqassapput:

Ataatsimiititaliami amerlanerussuteqartut isumaqarput, siunnersuut taama isikkoqartillugu aalajangiisooqartillugu, innuttaasut naammaginatsumik eqqartuussivimmi sullinneqarnissaat naammaginatsumillu suliamik ingerlatsinermi piffissaliinerup qulakkeerneqarnissaata isiginiarneqarnissaa aalajangiisuusut pingaartinneqarlunnassasoq. Ikinnerussuteqartut taama annertutigisumik allannguutissat siunnersuummik saqqummiussinerat Inatsisartunit akuerineqassappat, Folketingimit uppernaakkut ataatsimiinnermi siunnersuutip sularinissaa ilimanangitsoq amerlanerussuteqartut isumaqarput. Suli qaleriaat ikilisarnissaannut aamma najukkami eqqartuussivinni suliat ingerlanneqarnerinut piffissap atorneqartup sivikillisinnissaanut, sunniutilimmik iliuuseqarnissap pisariqarlunnarnera pissutigalugu amerlanerussuteqartut isumaqarput siunnersuutip sularineqarnera annertunerusumik kinguarsarneqassangitsoq. Amerlanerussuteqartut kaammattuutigaat ukiut pingasut qaangiutereernerini inatsisip allannguutaa nalileqqinneqassasoq.

Tamanna tunngavigalu Ataatsimiititaliami amerlanerussuteqartut qulaani taaneqartut siunnersuut akuerineqassasoq inassutigaa.

Ataatsimiititaliami ikinnerussuteqartut Inuit Ataqtigiiinneersut siunnersuut pillugu ima oqaaseqassapput:

Ataatsimiititaliami ikinnerussuteqartut amerlanerussuteqartuttuulli isumaqarput, suli qaleriaat ikilisarnissaannut aamma najukkami eqqartuussivinni suliat ingerlanneqarnerinut piffissap atorneqartup sivikillisinnissaanut, sunniutilimmik iliuuseqarnissaq

pisariqarluinnartuq. Ikinnerussuteqartunut isumaqarput, qanittuunissamik pitsaanerpaamik tunngaveqarnerup maannamut attatiinnarnissaa pingaaruteqartuusoq, kiisalu allannguinerit ingerlanneqartut Eqqartuussiveqarnermut Ataatsimiititaliarsuup kaammattuutai naapertorlugit sulii ingerlanneqassasut. Taamattumik ikinnerussuteqartut isumaqarput ingammik suliat ilaqutariinnermut inatsisinut tunngasut, ataatassarsiuinermik suliat pigisanillu agguaassinermik suliat minillugit, saqitsaannermik sulianik tamanik Kalaallit Nunaanni Eqqartuussiviup pinngitsoorani suliarinnittussaananeramik allannguut siunnersuummit peerneqassasoq.

Ataatsimiititaliami ikinnerussutqartut tamanna tunuliaqutaralugu allannguutissatut siunnersuut imaattoq saqqummiutissavaat:

Kalaallit Nunaanni eqqartuussisarnermut inatsisip allanngortinneqarnera pillugu inatsisip atuutsinneqalernernissaanut Namminersorlutik Oqartussat oqaaseqaataat pillugu Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut akuerineqassasoq, taamaattorli ingammik suliat ilaqutariinnermut inatsisinut tunngasut, ataatassarsiuinermik suliat pigisanillu agguaassinermik suliat minillugit, saqitsaannermik sulianik tamanik Kalaallit Nunaanni Eqqartuussiviup pinngitsoorani suliarinnittussaananeramik allannguut siunnersuummit peerneqassasoq, kiisalu siunnersuutip imarisai allat qanoq annertutigisumik sulianik qaleriiaaginnartunik nungusaanermut piffissami assersuutigalugu ukiut pingasut ingerlareernerini naammattumik sunnuteqarsimanersut nalilersoqqillugit.

Taamak oqaaseqarluni isumaliutissiissummilu oqaqatigineqartutut paasinnilluni ataatsimiititaliap siunnersuut aappasaaniigassannngortippaa.

Anders Olsen,
Siulittaasoq
Siumut

Kristian Jeremiassen
Siumut

Ane Hansen
Inuit Ataqaṭigiit

Doris Jakobsen
Siumut

Sara Olsvig
Inuit Ataqaṭigiit